

ПЪРВА ЧАСТ

ОСНОВНИ ВЪПРОСИ НА УПРАВЛЕНСКОТО СЧЕТОВОДСТВО

Първа глава

СЪЩНОСТ И КЛАСИФИКАЦИЯ НА РАЗХОДИТЕ В СИСТЕМАТА НА УПРАВЛЕНСКОТО СЧЕТОВОДСТВО

Теоретични постановки

В счетоводната литература няма единна дефиниция за категорията „разходи“. Във финансовото счетоводство разходите се определят като намаление на икономическите изгоди през отчетния период под формата на изходящи потоци или намаление на активи, или увеличение на пасиви, което води до намаление на собствения капитал и не е свързано с разпределения между собствениците на капитала.¹ Тази дефиниция е обща и третира разходите от гледна точка на влиянието им върху елементите на финансовите отчети.

В управленското счетоводство, където се акцентира върху разходите за дейността на предприятието (оперативните разходи), **разходите се дефинират** основно като *паричен израз на потребяваните ресурси във връзка с производството на продукти, оказването на услуги или други дейности*.

Измерването на разходите е свързано с тяхното отнасяне към даден калкуляционен обект/обект на разходите и калкуляционна единица. **Обектът на разходите** може да се дефинира като сегмент от предприятието, за който е необходима информация за разходите, свързани с него. Сегментът може да бъде отделен продукт, услуга, дейност, операция, проект, програма, клиент, машина или група

---

¹ Общи разпоредби към НСС, разход. Сходна е дефиницията и в *Концептуалната рамка за финансово отчитане* (2018 г.) към МСС/МСФО, пар. 4.69: „Разходите представляват намаляване на активите или увеличаване на пасивите, което води в резултат до намаляване на собствения капитал, различно от такова, отнасящо се до разпределения към притежателите на претенции към собствения капитал“.

машини, отдел, цех, участък (респ. друга структурна единица от предприятието), за които се изисква отделно определяне на разходите – преки и непреки.

Калкулационният обект е понятие с по-тесен обхват и представлява отделен продукт, работа или услуга (в т.ч. обособени по поръчки или преработки), за които е необходимо изчисляване на себестойността – общо и за единица продукт.

Калкулационната единица представлява количеството натурални или стойностни единици, чрез които се измерва калкулационният обект. Това е обикновено мерната единица, която се възприема при продажбата на продуктите или услугите. Тя може да бъде отделен продукт, услуга или група продукти, формиращи определена поръчка, партида и пр.

Класификацията на разходите в системата на управленското счетоводство се обуславя от предназначението на информацията за тях („различни разходи за различни цели“). Възприето е класифицирането на разходите на три основни групи¹ (табл. 1.1).

➤ **Видовете разходи за целите на вземане на краткосрочни управленски решения и планиране са:**

а) разходи според промените в обема на дейността: променливи разходи; постоянни разходи, полупроменливи (смесени) разходи и стъпаловидни разходи;

б) специфични видове разходи за вземане на краткосрочни управленски решения: съответстващи разходи, несъответстващи разходи, окончателни разходи, пределни разходи и алтернативни разходи.

Таблица 1.1

Видове разходи в системата на управленското счетоводство		
Разходи за целите на вземане на краткосрочни управленски решения и планиране на дейността	Разходи за целите на калкулиране на себестойността на продуктите и определяне на финансовия резултат	Разходи за целите на стопанския (вътрешнофирмен) контрол

Обем на дейността (q) – осъществената дейност през даден период, измерена в единици произведени продукти, машиночасове, човечески часове, реализирани приходи от продажби (стокооборот), изминати километри (или тонкилометри) и пр.

Реален обхват на обема на дейността – границите на обема на дейността, осъществяван от предприятието, съобразно създадения производствен капацитет и пазарното търсене на продуктите му.

Характеристиката на отделните видове разходи е посочена в табл. 1.2.

¹ Drury, C. (1992). Management and Cost Accounting. 3rd ed. London: Chapman & Hall, p. 28.